

לקוּטִים וּסְפוּרִים נִפְלְאִים

פרשת ראה

רבים וסיים בלשון יחיד, והסביר שעל כל אדם מוטלת החובה לחקור ולדרוש את הסיבה לחורבן בית המקדש, כדי לבנותה מחדש.

והלוא החורבן בא עקב שנאת חנם, והתיקון לכך הוא אפוא אהבה ואחדות.

וזה כוונת הפסוק "לשכנו תדרשו" - יש לדרוש ולברר למה השכינה הסתלקה מבית המקדש, וזה מפני שהייתם רבים ומפולגים לפלגים רבים מחמת שנאת חנם.

וכיצד אפשר לתקן זאת? על ידי "ובאת שמה" - בלשון יחיד, בכוח האחדות, כאיש אחד בלב אחד.

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה"
(יא, כו)

למה פתח הכתוב בלשון יחיד וסיים בלשון רבים? מפני שכל אדם צריך לחשוב כאילו הוא יחיד בעולם, ואם עשה מצוה אחת הכריע את עצמו ואת העולם כולו לכף זכות, ולכן פתח בלשון יחיד שכל אחד יש לו כח לשנות את העולם כולו.

(רבי יחיא בדיחי)

"כי יקום בקרבך נביא"

או חולם חלום" (יג, ב)

שוטה אחד הגיע פעם אל רבי יוסף דב מבריסק, ואמר לו: רבנו, חלום חלמתי כי התמנתי ונעשיתי למנהיג עדה בישראל, ודומה לי כי נבואה נזרקה בי.

חיך רבי יוסף דב ואמר לו: עליך נאמר בפרשת ראה, 'כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום וגו', לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חולם החלום ההוא, שכן איזו תועלת יש לך מחלומך? אילו חלמו הקהילה עליך, היו הללו ממנים אותך באמת לרבם, אולם עכשיו שאתה חלמת עליהם ולא הם עליך, אין

אלו אלא דברים בטלים, והרי כבר לימדונו חז"ל שאין מראים לו לאדם בחלומו אלא מהרהורי לבו.

"למען יברכך ה' אלוקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה" (יד, כט)

מחד גיסא נאמר בפרשתנו: למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה, היינו: יש לפעול לעשות

מבחן האמונה האמתית

"אמונה" היא המלה הכי נפוצה בשיחות שלנו היום. בכל בית מדרש שומעים דרשות על חזוק, הרצאות על קרוב לבו, שיחות על אהבת השם, אפילו על ענוה ושלילות - הכל מדבר ונדרש.

אבל רגע - איך אני יודע שזה לא סתם מלים?

איך אני יכול להיות בטוח שמה שיוצא מהפה שלי באמת מגיע מהלב - ולא סתם דקלומים יפים שלמדתי בעל פה?

הרה"צ ר' אשר פריינד זי"ע נתן מבחן פשוט וקשה: "האם אתה מוכן להאשים את עצמך?"

לא להצדיק. לא להסביר. לא לזרק אשמות.

להאשים את עצמך.

"ונתתה את הברכה על הר גריזים ואת הקללה הר עיבל" (יא, כט)

מובא במדרש תלפיות (ענף ברכות אות ב') ששני ההרים יש להם אותה תכונה להצמיח, שניהם נמצאים במקום שמש, ונחלי מים, ואותה תכונה טבעית יש גם להר גריזים וגם להר עיבל, ובכל זאת בהר גריזים לעולם העשב והאילנות רעננים, ואילו בהר עיבל לעולם יבש, לא מצמיח כלל וכלל.

ללמדך שלא התכונות הטבעיות מביאות

צמיחה, אלא ברכת ה' היא המצמיחה, וקללת ה' היא המייבשת — הברכה גורמת לרעננות, והקללה גורמת ליבשות.

(בית ומנוחה)

"לשכנו תדרשו ובאת שמה" (יב, ה)

האמרי אמת תמה על לשון הפסוק, שמתחיל בלשון

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

ולהשתדל, "וברכתיך" אבל "תעשה", ומאידך גיסא – היכן מתבטא ההבדל, בין מי שחושב כי הוא מבריא את ישנה מצות הביטחון. והכל שואלים: כיצד, באמת מתנהגים למעשה?

מעט וזה קצת יותר?
התשובה היא במקרה שאין את היכולת לקבל רפואות, כאשר אדם מנוע מלהשיג תרופה מסוימת או כאשר אין לו חובה לקבל תרופה – אז עליו לדעת כי הישועה, אם היא צריכה לבוא, בוא תבוא – עם הרפואות וללא הרפואות, ואף בלא השתדלות, כי עתה אין עליו חובת ההשתדלות, וזה יעשה הטוב בעיניו, אם נגזרה עליו רפואה – היא תגיע בכל דרך שהיא.

כמו כן, כל סוגי ההשתדלות הגובלים באיסור או חשש איסור – אין בהם חובת ההשתדלות, אדרבה, במקרה שחייב להשתדל ואינו משתדל כראוי, יכול להיות שבגין כך לא יקבל מה' את המגיע לו, כעונש על שלא עשה את המוטל עליו, אבל כאשר אינו חייב, מחמת חשש איסור וכדו', הוא פשוט עובד חינוס, כי אם נגזר – יהיה לו ואם לא, לא יהיה. נסעתי פעם במונית עם רבי עזרא ברזל זצ"ל. באמצע הנסיעה פנה הרב לנהג ואמר לו: אתם, נהגי המוניות, צריכים להיות הגדולים ביותר במידת הביטחון בה', כי אין לכם עבודה מסודרת, כל מי שרק מגביה את היד לסדר את מגבעתו אתם חושבים כי הגביה

אפלו כשכל תא בגוף שלך צועק "זה לא הוגן!" – האם אתה מוכן לותר על הזכות הקדושה שלך להיות צודק?

יש ספור על בחור מאנ"ש שהמשיגים בישיבה גער בו על משהו.

במקום לחשב "אולי יש כאן מסר בשבילי", הבחור ענה בבטחון עצמי מלא: "הרבי אמר שהמשיגים הוא לא 'מציאות' – הוא בסך הכל 'סבה' שהשם שולח!" נשמע חכם, נכון? רק שיש כאן בעיה מהותית: אם אתה באמת מאמין שהקב"ה שלח את המשיגים הזה להעביר לך מסר – אז למה אתה לא מקשיב?!

הבחור הזה לקח את התורה הכי עמקה על השגחה פרטית, והשתמש בה בתור... תרוץ לא לשמע בקרת. כי זה בדיוק הפרדוקס: ברגע שאתה מבין שהקדוש ברוך הוא מדבר אתך דרך המשיגים, כל השאלות הצדקניות נעלמות.

לא יהיו יותר: "למה דוקא אני?", "מה עם כל השאר שעושים אותו דבר?", "זה לא הוגן!"

כי השאלות האלה – הן בדיוק מה שמונע מאתנו לקבל את המסר האלוקי ולהכניע לאמונה האמתית.

זה לא רק לבני נער, הנושא הזה לא נגמר בגיל שמונה עשרה, כל אחד מאתנו, בכל גיל, עומד מול אותו מבחן: האם אני מוכן לשבר את האגו שלי ולקבל שאולי... אולי – הקדוש ברוך הוא מנסה להגיד לי משהו דרך המצב הזה שמרגיז אותי? או שאני אעדיף להשאר עם הדקלומים היפים שלי על אמונה חזקה?

(ע"פ נקודות של אור – ספינקא)

התשובה היא, שיש כאן בעולם, תהליך דומה ל"שבור את החבית ושמור יינה", כלומר, אתה צריך לעשות, חייב להשתדל, לעבוד. בענייני בריאות, למשל, אם אינך בריא – עליך ללכת להיוועץ ברופא וברפואות, ואם אין לך כסף לרכוש תרופות – תעבוד לפרנסתך ותקנה תרופות, אך בד בבד עליך לדעת בבירור, כי ההשתדלות שלך אינה שווה כלום! ההשתדלות שווה רק משום שאתה ממלא את חובך, אבל הישועה לא באה מחמתה.

ובנוסף נוסף: בהלכות השתדלות יש לכל אחד שלחן ערוך בפני עצמו... צדיקים בעלי דרגה גבוהה החשים את הקב"ה בכל לבבם, הם, למשל, פטורים מכל השתדלות, וכלשון הרמב"ן "מה לרופאים בבית יראי ה'" מאכלם ורפואתם ופרנסתם יגיעו להם בדרך פלא ונס, אך רוב האנשים דרגתם פחותה מהם, וממילא אינם פטורים מהשתדלות, לפחות משהו מסוים.

כל אחד יעשה השתדלות כפי לבבו, יש אדם שדי לו במעט השתדלות, לפתוח את חנותו שעה ביום, אחרים שאמונתם אינה חזקה כמותו, זקוקים לשעתיים שלוש, אחרים לחצי יום וכו' – כל יהודי לפי חוזק אמונתו בה', יש המרבה ויש הממעיט – אבל שניהם אין חילוק ביניהם בידיעה כי ה' הוא הזן מקרני ראמים ועד ביצי כינים – לא אני!

יד לעצור מונית... כל כך אתם מצפים ותלויים בחסדי אחרים, ממילא, קל לכם לתלות עיניים למרום ולזכות לביטחון בה'... ומי כמוכם, רואים בסופו של דבר כיצד מגיעה פרנסתכם...

(יחי ראובן)

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה

כ"א מר חשוון תשפ"א

"לא תאמץ את לבבך" (טו, ז)

יש לפעמים אדם הרואה את חברו וידידו במצוקה כספית, וליבו נכמר עליו מתוך רחמים, ועלול להיות מצב שאינו יכול לשאת בליבו הרגשה כבדה זו, ומתוך רצון להפסיק את המועקה אשר בליבו מחמת מצבו הקשה של חברו, הרי הוא מגיש לו סיוע.

יתירה מזו, ישנם אנשים שמתאכזרים על זולתם, ובראותם את מצוקתם, מתעורר בהם רחמים, ואחרי

הסיוע שמגישים לנצרך, יכולים ועלולים הם שוב להתאכזר עליו.

על זה ועל זה מזהירה התורה: לא תאמץ את לבבך, מלשון "לא תתן ללבך חוזה ואומץ" שהמטרה בנתינת הצדקה לא תהיה אך כדי להסיר את המועקה שבליבך, ובוודאי לא בשביל להתאכזר עליו.

(עפ"י ש"ך על התורה) בעניין הזה מסופר (מובא באוצרות התורה): פעם ישב הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל עם תלמידיו ועסק בתורה נכנס לפתע עני לבוש בלואי סחבות וכל כולו מעורר חמלה הוציא רבי מנחם מנדל דינר זהב מכיסו ונתנו לעני שמח העני על המתנה ההגונה שקיבל והלך לדרכו.

והנה כאשר הלך אותו עני חשב רבי מנחם מנדל לעצמו, הרי מה שנתתי לו את הדינר היה מתוך שנכמרו רחמי עליו ולא לשם מצות הצדקה כפי שציוונו השי"ת, שלח מיד לקרוא לעני.

כאשר שמע העני כי האדמו"ר ביקש להחזירו נבהל ונחרד שמא

התחרט האדמו"ר על מה שנתן, שמא טעות היתה בידו והתכוון ליתן רק דינר של כסף.

כשהגיע העני הוציא רבי מנחם מכיסו דינר זהב נוסף ונתנו לעני לשם מצות צדקה, כמובן שמח העני מאד הוא אור עוז ושאל את הרבי אם כך היה ברצונו לתת שני דינרי זהב מדוע לא נתנם מתחילה וגרם לו ל"בהלת שווא"?

השיב האדמו"ר למדתי מהפסוק בפרשת ראה שכך עלי לעשות "נתון נתן לו" מדוע כפלה התורה לשון נתינתו אלא ללמדנו שאם נתן לעני בפעם הראשונה מתוך רחמנות, עליו לחזור ולתת נתינה נוספת לשם מצוה לתת באופן "שלא ירע לבבך בתתך לו" כלומר לא מתוך צער הלב על המצב של העני אלא לשם מצות הצדקה.

"ולא תקפוצ את ירך מאחריך האביון" (טו, ז)

סיפר עגלון שהוביל את החפץ חיים זצ"ל בדרך, שכרגיל, היה מדבר עמו על תכלית האדם בעולם הזה.

העגלון שאל אותו במה יוכל לזכות איש כמוהו. הח"ח השיב לו, שיעסוק בגמילות חסדים.

צחק העגלון במר נפשו האם זה לא לעג לרש, הלא עני ואביון הוא, וזקוק בעצמו לקבלת גמ"ח!

הסביר לו החפץ חיים במתק לשונו, שאל יחשוב שגמ"ח צריכים להקים במאות, אפשר להקימו בקטנות, ינסה לחסוך מהוצאות פרנסתו כמה פרוטות לשבוע, וכשיצטרפו הפרוטות לזהובים, יהיה לו כבר במה לעזור לשכן עני בהלוואה קטנה לצרכי שבת, וזהו יסוד גמ"ח הנחשב בעיני הקב"ה כאחת הקופות הגדולות.

סיים העגלון בשמחה - שמעתי לעצתי, וכיום יש לי סכום הגון אשר נאסף אצלי והנני מלווה בע"ה לעשרות אנשים.

לאחר שנים ארוכות של מאמצים מול ה'שוויות, זכה

ר' אשר סוף סוף לקבל שטח נרחב במירון - עליו תכנן לבנות מרכז גדול של 'יד עזרה'. סוף סוף יש לפעילות החסד הרחבה שלו מקום ראוי במירון.

מיד לאחר שקבל את השטח, נשכרו מהנדסים ואדריכלים לתכנן את המבנה שיבנה במקום.

באותה עת הגיע יהודי אחר, גם הוא בעל מעשי חסד, ובקש מר' אשר לקבל פנה קטנה בשטח.

ר' אשר, בטוב לבו, הסכים בשמחה.

אולם בקר אחד, כשהגיעו החברים למקום, גלו לתדהמתם שהאיש השתלט על חלק עצום מהשטח - הרבה מעבר למה שהעניק לו ר' אשר, והחל לקבץ עבדות בשטח ללא רשות.

החצפה הבלתי נתפסת הטרידה מאוד את ר' אשר, הוא החליט לשכר את מיטב אנשי המשפט ולנסח כתב תביעה מנמק שיגש לבית הדין.

לאחר שקבל את כתב התביעה לידי וודא שהוא עומד בכל התנאים ההלכתיים, בקש לקבל עליו גם את הסכמת הרבי מסלונים, בעל ה'נתיבות שלום', ששעה באותה תקופה במירון.

"צריך לקבל על כך גם ר'עבישע בליק", אמר ר' אשר.

"נתון נתן לו" (טו, י)

האדמו"ר רבי יואלי'ס מסאטמר, היה גאון בנתינת צדקה, עד שהיה מקיים את מצוות "העבט תעביטנו די מחסורו" בכל הידוריו.

מעשה והגיע אליו יהודי מארץ ישראל, שיצא לאסוף כסף להכנסת כלה לנישואי בתו.

שאל אותו הרבי, לאיזה סכום אתה זקוק? עשה לו

לעי"נ האשה החשובה

מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי'

יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

חשבון ואמר, כך וכך כסף.

יצא הרבי לחדר השני, וחזר עם כל הסכום, פחות כמה מאות דולרים, במזומן.

היהודי לא ידע את נפשו מרוב שמחה, יצא החוצה כולו אושר, הוא לא ציפה שמשאלתו תתגשם ברגע אחד.

מקורביו של הרבי שראו את הנתינה, שאלו את הרבי, אם

כבר נתן כ"כ הרבה כסף,

למה לא את כל הסכום?

ענה להם הרבי

בפיקחותו, מכיר אני את

נפש האדם, לו הייתי

ממלא את כל משאלתו,

לא היה האיש שמח

בכסף הזה, תוך דקות

מעטות היה מתחרט

ומצטער על שלא ביקש

יותר... ואני הרי רציתי

בשמחתו השלימה.

א"ה: בכך קיים הרבי גם

את המשנה באבות (ה, יג)

"ארבע מדות בנותני

צדקה... יתן ויתנו אחרים,

חסיד". הרבי לא רצה

למנוע מאחרים לזכות

במצוה, הוא נהג בחכמה

שהמקבל יחוש שמחה

גמורה ולא חרטה.

"נתון תתן לו ולא ירע

לבבך בתתך לו כי

בגלל הדבר הזה

יברכך ד' אלקיך בכל

מעשר ובכל משלח

ידך" (טו, י)

הגמ' אומרת במסכת

גיטין (ז, א) אם רואה אדם

שמוזנותיו מצומצמים

שיעשה יותר צדקה ועי"ז

יתרבו נכסיו, וכל שכן

כשנכסיו מרובין

שמחוייב לעסוק הרבה

בצדקה.

אבל האדם אומר: עכשיו

המצב קשה אני לא נותן כעת,

וכשיהיה לי אתן הרבה

בעז"ה.

מסופר שפעם היה כפרי שאירס את בתו לבחור בן תורה.

שמע הכפרי על המנהג שנותנים ש"ס לחתן. בירר היכן

ניתן לקנות, וירד העירה, לקנות ש"ס מהודר ולשלחו אל

החתן.

כאשר רצה לשלוח את הש"ס, נכנס לבית הדואר

בעיר, ניגש אל הפקיד וקנה 'בול' בשקל אחד! הדביק על

הקופסא, רשם 'לכבוד החתן היקר' וציין את כתובתו.

עצרו הפקיד, שים את הקופסה על המשקל, הפקיד

מסביר שהמשלוח כבד ושוקל הרבה והתשלום על

המשלוח הוא הרבה יותר מאשר בול בשווי שקל אחד,

ואומר לו שצריך להוסיף בולים,

אמר לו הכפרי, ישמעו

אוזניך מה שפך מדבר!

האם החבילה כבדה,

הרי אם נוסיף בולים היא

תהיה יותר כבדה!...

אומר הקב"ה, אתה רוצה

שהכסף יגיע? תדביק

בולים! תן לעניים! "כי

בגלל הדבר הזה יברכך ד'

אלוקיך בכל מעשיך ובכל

משלח ידך!" ומה אומר

האדם? עכשיו קשה,

עכשיו החבילה כבדה

ואם אני יתן כסף לצדקה

הרי החבילה תהיה יותר

כבדה!

הבה לא נהיה כאותו

כפרי נבער...

(אגעדאנק)

"נתון תתן לו ולא ירע

לבבך בתתך לו כי

בגלל הדבר הזה

יברכך ה'" (טו, י)

הצדקה נמשלה לזריעה,

כדכתיב (הושע י, יב):

"זרעו לכם לצדקה וגו'.

ויש להבין מדוע נמשלה

דווקא לזריעה, ולא

לאופן אחר של הרווחת

ממון?

ויובן בדרך משל, לאדם

שאיבד עשרה שקלים,

ואחר כך הרוויח

שלושים שקלים - לא

תושלם אבידתו בכך, כי

אם לא היה מאבד עשרת

השקלים, הרי היו בידו כעת ארבעים, לא כן אם יזרע איש

קילו חיטים, ויוציא אחר כך עשרה קילו, לא ייצר לו על

הקילו שזרע והלך לאיבוד, כי אם לא היה זורע לא היה

קוצר. כן הדבר בענין הצדקה.

ועל כן אמר "ואל ירע לבבך בתתך לו, כי בגלל הדבר

הזה" - בגלל הצדקה, היא הגורמת כי "יברכך ה'".

(סידורו של שבת)

הנתיבות שלום, שנדהם לשמע על המעשה, קרא את

כתב התביעה בלה ונתן את הסכמתו המלאה.

כשחזרו לר' אשר וספרו לו על תגובת הנתיבות

שלום, שמח ר' אשר ובקש את כתב התביעה לידי,ו

אך כשקבל אותו - קרע את הדפים לפסות קטנות.

החברים נבהלו: "ר' אשר, למה לקרע?!" זה קבל

הסכמות מכלם! כלם אומרים שאתה צודק לגמרי!"

השיב להם ר' אשר: "דווקא בגלל זה אני קורע.

התחושה החזקה שאני צודק הגבירה בי את הפעם

על האיש מרגע לרגע.

אבל מה אני מרויח מלהיות צודק? קצת שטח? ועל

הדרך אני מפסיד כל כך הרבה!

הצדק הזה גונב לי את המוח, גונב לי את הקשר עם

הבורא, את ההכנעה הקדושה. התחושה שנעשה לי

עגל דווקא על ידי אדם שנראה ירא שמים מערערת

את התמימות היהודית. הפעם מעורר בי שנאה

וקנאה וכל כך הרבה מדות רעות...

את כל עבודת החיים שלי אפסיד בשביל חתיכת

קרע? עדיף לי לותר על הצדק ולהרויח את

ההכנעה ואת החבור לה' שזה יביא לי!"

ובהזדמנות אחרת אמר: "עדיף שכל יד עזרה' תשרף

ולא לכעס פעם אחת על הצד השני בדין תורה!"

(ע"פ נקודות של אור - ספינקא)

כתיבה וחתימה טובה